

Jorden siktas och sköljs. En kvartsskrapa och ett kvartsavslag är fynd som visar på att här har det varit en boplatz från stenåldern. Fr v Karin Johansson, skogsvårdsstyrelsen, och inventerarna Berner Kanon och Urban Björkman.

Spår från stenåldern vaskas sakta fram

Hittills okända spår av människor från stenåldern har hittats vid den gamla badviken i Nästansjö, Vilhelmina. Flera intakta kokgropar och minst en sannolik boplatz finns längs åsen, som stupar ned i sjön. Två av kokgroparna har grävts ur.

– Fynden ligger på ett ställe där man kan förvänta sig att hitta boplatser, ett typiskt boplatzläge. Går man en kilometer upp och ned är jag övertygad om att man hittar många fler boplatser, säger arkeolog Dan Kresa, som lett utgrävningen.

Till sin hjälp har han haft fyra personer som inventerar fornlämningar och kulturminnen för bland andra skogsvårdsstyrelsen – Urban Björkman, Berner Kanon, Bernhard Girén och Klas-Martin Israels-son.

Många bakom

Övriga som står bakom inventeringen är länsstyrelsen, Västerbottens museum, Skellefteå museum, Skogsmuseet i Lycksele, Västerbottens läns hembygdsförbund, berörda hembygdsföreningar, länsarbetsnämnden och arbetsförmedlingar. Muse-

et bistår med antikvarisk granskning och Dan Kresa har knutits till inventeringen som arkeolog.

– Det är svårt att utan kol 14-prov datera groparna, men de ser gamla ut. Det skulle inte förvåna mig om de är från stenåldern. Tyvärr var de lite förstörda överst. Troligen har det varit en liten vall omkring dem varvid man har kunnat utläsa om jord har skottats upp flera gånger, säger Dan Kresa.

Olika

De båda utgrävda groparna är helt olika. Den nedre gropen är jämnt bränd. Stenskrävorna i den är små vilket tyder på att den har använts flera gånger. Den är 1,5 meter stor, 30–40 centimeter djup och oval. Det finns också spår efter vad som ser ut som hål efter en stolpe, som eventuellt inte har med själva kokgropen att göra.

Den övre gropen är rektangulär. De översta stenarna är större stenar som har spruckit högst en eller ett par gånger men under dem finns stenar som är hårt brända. Den är större i omfång, 2,5 meter lång och 1,8 meter bred, men grund. I den gropen finns också ett fettlager.

Brist på pengar

– Kanske har den varit en torkugn. Man kan ha haft en ställ-

ning över där man har hängt kött eller fisk som fått torka i värmen, en form av konservering av mat. Fett har då droppat ned bland stenarna, säger Dan Kresa.

Han har tagit prover av kol, fettlagret i jorden och rester av obränd ved, som han hittade i den nedre gropen. Med hjälp av proverna kan man datera kolen, analysera vilket fett det är och vilken ved man har eldat med. Men prover kostar pengar och det är i dagsläget oklart om det finns pengar till analyserna.

– Vi har sökt och vi får hoppas att vi får en slant, säger Dan Kresa.

En kvartsskrapa och kvartsavslag har också hittats, vilket stärker tesen att här bodde det människor en gång för länge sedan.

Det är ovanligt att fynd leder till utgrävningar i det inventeringsprojekt som skogsvårdsstyrelsen administrerar. Den här utgrävningen är den enda i länet i år.

Ut i bygden

Kartläggningen av fornlämningar och kulturspår pågår i hela länet. Arbetet är nu inne på fjärde året och i sommar har fem grupper varit i gång i Vilhelmina, Storuman, Lycksele, Malå och Norsjö. Tusentals lämningar har registrerats.

FOTO: ROLAND TIDSTRÖM

De sönderbrända stenarna vittnar om att den här kokgropen har använts många gånger. Med hjälp av ramen, som är indelad i decimeterstora rutor, underlättar det för arkeologen Dan Kresa att teckna av hur stenarna ligger.

– Meningen är att hitta, skydda och bevara bygdens kulturminnen och fornlämningar. Och att föra ut kunskapen till människorna i bygden, säger

Karin Johansson på skogsvårdsstyrelsen i Vilhelmina. I Vilhelmina har inventeringen i år i huvudsak skett i Dalasjö, känt för sina många läm-

ningar sedan forntiden. Nu i höst har Latikberg och Bäcksele börjat inventeras.